

УДК 346.1:349.6(477)

В. В. Андрейцев, кандидат юридичних наук,
докторант Донецького національного
університету імені Василя Стуса

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ І ДЖЕРЕЛ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ЗАСОБІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИЗИКОВОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проаналізовано механізм правового регулювання і забезпечення, розглянуто особливості можливого ризику для суб'єктів господарювання і третіх осіб, що перебувають у зоні впливу господарського ризику, внесено та обґрунтовано пропозиції щодо приведення системи правового регулювання у цій сфері до вимог європейського законодавства та кодифікації Господарського кодексу України, гарантування прав суб'єктів господарських правовідносин, що експлуатують у своїй діяльності небезпечні речовини, відповідні фактори та джерела підвищеної небезпеки.

Ключові слова: реєстрація та декларування безпеки об'єктів (джерел) підвищеної небезпеки; ідентифікація об'єктів (джерел) підвищеної небезпеки; об'єкти підвищеної небезпеки; джерела підвищеної небезпеки; ризикова господарська діяльність.

The scientific article has a scientific staging focus on the legal provision of state-legal means of identification, high-risk objects in the process of economic activity with a view to ensuring the security of such facilities in the process of using and handling economic and other subjects.

The mechanism of legal regulation and provision is analyzed, the peculiarities of possible risks for business subjects and third persons in the zone of economic risk influence are noted, proposals are made and justified on bringing the legal regulation system in this area to the requirements of European legislation and the codification of the Economic Code of Ukraine, economic relations, exploiting hazardous substances in their activities, relevant factors and sources of increased danger.

Key words: registration and declaration of safety of high-risk objects (sources); identification of high-risk objects (sources); high-risk objects; sources of increased danger; risk economic activity.

Постановка проблеми. Господарський кодекс України (далі – ГК України) прямо не закріплює ідентифікації об'єктів і джерел підвищеної небезпеки в системі засобів державного регулювання і забезпечення господарської діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, але допускає їх визначення, зокрема щодо умов, обсягів, сфери та порядку застосування іншими законодавчими актами та програмами економічного і соціального розвитку (ч. 3 ст. 12).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В юридичній літературі деякі аспекти розглядалися окремими представниками еколого-правової науки, зокрема

© **В. В. Андрейцев, 2017**

права екологічної безпеки з позицій функціонально-процедурного забезпечення та гарантії реалізації права громадян на екологічну безпеку (В. І. Андрейцев) [1, 217–257], дозвільно-реєстраційні аспекти забезпечення екологічної безпеки висвітлено в публікаціях (В. А. Зуєва) [2, 503–513].

У господарсько-правових дослідженнях започатковано лише окремі наукові розвідки щодо засобів державного регулювання господарської діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної безпеки (В. В. Андрейцев) [3, 251–254].

Мета статті – наукова легалізація ідентифікації об'єктів і джерел підвищеної безпеки в діяльності суб'єктів господарювання, внесення пропозицій щодо їх правового вдосконалення як засобу державного регулювання і забезпечення ризикової господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу. В системі державного регулювання і забезпечення господарської діяльності, пов'язаних з об'єктами підвищеної безпеки, чільне місце, на наш погляд, належить ідентифікації об'єктів і джерел підвищеної безпеки.

Складовим елементом системи засобів державного регулювання і забезпечення господарської діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної безпеки, чинним законодавством визнано ідентифікацію об'єктів безпеки (джерел підвищеної безпеки).

Закон України “Про об'єкти підвищеної безпеки” від 18 січня 2001 р. [4] передбачає ідентифікацію об'єктів підвищеної безпеки (ст. 9), порядок визначення об'єктів підвищеної безпеки серед потенційно небезпечних об'єктів, тобто об'єктів (підкреслено мною. – В. А.), на яких можуть використовуватися або виготовлятися, перероблятися, зберігатися чи транспортуватися небезпечні речовини, біологічні препарати та інші об'єкти, що за певних обставин можуть створити реальну загрозу виникнення аварії. Як бачимо, йдеться про технічні (технологічні) установки, транспортні засоби, механізми, споруди або їх системи та комплекси і підприємства, на яких здійснюється поводження з небезпечними речовинами і факторами, загрозливими за своїми властивостями (природними і штучно створеними), різними хімічними та іншими небезпечними речовинами.

На нашу думку, об'єктами безпеки виступають не зазначені в законі об'єкти в розумінні промислового об'єкта, технічних засобів і механізмів тощо, а безпосередньо небезпечні речовини та фактори, які мають природні або штучно створені властивості фізичного, хімічного, біологічного характеру, здатні створювати загрозу для життя і здоров'я людей, інших природних і соціально-економічних цінностей, що не враховано в наведеному вище законі. Це певною мірою впливає із визначення небезпечної діяльності як будь-якої діяльності, в процесі котрої одна або декілька небезпечних речовин наявні в кількостях, рівних або таких, що перевищують визначені кількості, перераховані в Конвенції ООН “Про трансграничний вплив промислових аварій” (Гельсінкі, 17 березня) 1992 р. [5].

При цьому “вплив” визнається як прямі або опосередковані шкідливі наслідки, що виникли одразу або через певний час після промислової аварії, небезпечні для людей, флори і фауни, ґрунтів, вод, повітря і ландшафтів, матеріальних цінностей і культурної спадщини, в тому числі включаючи історичні пам'ятки як наслідок відповідної аварії [5].

Отже, загрозу для людини, навколишнього середовища, інших матеріальних і культурних цінностей створюють не власне технічні (технологічні), транспортні засоби, системи і комплекси, відповідні споруди, майданчики тощо як джерела небезпеки, а переважно наявні небезпечні речовини та інші небезпечні фактори і властивості біологічного, хімічного, фізичного тощо походження, які виступають безпосередніми об'єктами небезпеки для людей, оточення, цінностей. Означені вище технічні установки, засоби, системи та комплекси, що приводяться в дію відповідною діяльністю, є, на наш погляд, джерелами підвищеної небезпеки, які залежать від дії відповідного оператора або володільця джерела підвищеної небезпеки в контексті ст. 1187 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України).

Тому положення наведеного Закону України “Про об'єкти підвищеної небезпеки” не тільки не узгоджені з вимогами ЦК України, але й прямо йому суперечать, а також чинним міжнародно-правовим актам.

Постанова Кабінету Міністрів України “Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки” (в контексті джерел підвищеної небезпеки), прийнята 11 липня 2002 р. № 956 [6], на виконання Закону України “Про об'єкти підвищеної небезпеки” визначає процедуру застосування державних засобів регулювання господарської діяльності, пов'язаної з небезпечними речовинами, іншими небезпечними факторами, шляхом здійснення, зокрема, ідентифікації та декларування об'єктів підвищеної небезпеки, а також затверджує Нормативи порогових мас небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки, Порядок ідентифікації та обліку об'єктів підвищеної небезпеки [5].

Проблематика, як виявляється, архіактуальна не лише для галузевих правових наук, але й для теорії держави і права, філософії права, енциклопедії права тощо, розробка яких сприяла б поглибленню наукових засад щодо запровадження механізму адекватного державно-правового забезпечення здійснення ризикових видів господарської діяльності.

До таких проблемних питань належить категорія “ідентифікація”, що походить від латинського слова “indificare”, тобто ототожнювати, встановлювати тотожність, збіг [7, 274]. Широко застосовується у криміналістиці, криміналістичній ідентифікації [8–10].

У контексті нашого аналізу розглянемо більш практично юридичну природу, призначення та особливості застосування кожного із зазначених засобів державного регулювання і забезпечення господарської діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки.

У наведеному Законі термін “ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки” застосовано для порівняння класифікації джерел підвищеної небезпеки відповідно до кількості порогової маси небезпечних речовин, їх обліку, встановлення ступеня небезпеки та ризику відповідної господарської діяльності, відповідно до категорії небезпечних речовин (горючі, вибухові, окислювальні тощо) та встановлення класу небезпеки [4].

Наведений вище Закон та прийнята на його розвиток Постанова Кабінету Міністрів України “Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки” від 13 липня 2002 р. № 956 (із подальшими змінами) під об'єктами небезпеки визначають не власне небезпечні речовини та інші небезпечні фактори, а

відповідні установки, технічні системи, пристрої, відділи, цехи, в яких здійснюється діяльність і поводження з небезпечними речовинами, що не узгоджується з наведеними міжнародно-правовими документами, власною практикою застосування законодавства до володільців джерел підвищеної небезпеки (ст. 1187 Цивільного кодексу України).

Тому ми виходимо із того, що коли в зазначеному Законі та прийнятому на його розвиток підзаконному нормативному акті йдеться про об'єкти підвищеної небезпеки, то слід розуміти це в контексті небезпечних хімічних речовин, відходів тощо, джерел підвищеної небезпеки за умови наявності в них небезпечних речовин, з якими здійснюється поводження у відповідній формі (виробництво, переробка, зберігання, транспортування тощо), оскільки відсутність небезпечних речовин та відповідної діяльності свідчить про безпечність джерел підвищеної небезпеки.

Проведення ідентифікації джерел підвищеної небезпеки обов'язкове для всіх суб'єктів господарювання, у власності чи користуванні яких наявне хоча б одне джерело підвищеної небезпеки або які мають намір розпочати будівництво народногосподарського об'єкта (підприємства, установи, організації чи відповідних будівель і споруд для розміщення цехів, інших структурних підрозділів) для поводження з небезпечними речовинами та небезпечними факторами.

При цьому ідентифікація спрямовується на встановлення рівнів небезпеки хімічних речовин та факторів відповідно до нормативно визначених порогових мас таких речовин, що використовуються чи використовуватимуться в перспективі на конкретному підприємстві та організаційно підпорядкованих йому підрозділах щодо поводження з такими небезпечними речовинами і факторами, визначеними в законодавстві як об'єкти підвищеної небезпеки в юридичному значенні, включаючи джерела підвищеної небезпеки, та в контексті народногосподарського об'єкта.

Певне юридичне значення має категорія “потенційно небезпечний об'єкт підвищеної небезпеки відповідного класу”, що обумовлюється значенням сумарної маси небезпечної або декількох небезпечних речовин, що використовуються або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються на підприємстві у межах порогових мас або з їх перевищенням.

Потенційно небезпечним об'єктом, точніше “джерелом”, вважається апарат або сукупність апаратів, пов'язаних між собою потоками в технологічний цикл та об'єднаних за адміністративною або територіальною ознакою.

Не можна визнати правильним підхід, зафіксований у зазначеному урядовому документі, про те, що потенційно небезпечним об'єктом за адміністративною оцінкою вважається структурний підрозділ (виробництво, цех, відділення, дільниця тощо) суб'єкта господарювання, оскільки структурний підрозділ залежно від правосуб'єктності належить до категорії суб'єкта права юридичної особи, а не належних йому апаратів (майна) як джерел підвищеної небезпеки, на яких, власне, здійснюється поводження з небезпечними речовинами та факторами, що надає йому ознаки небезпечності внаслідок приведення в дію такою діяльністю.

Тим самим потребують уточнення і наступні положення щодо визнання одним потенційно небезпечним об'єктом декількох небезпечних об'єктів (джерел підвищеної небезпеки, якщо відстань між ними не досягає 500 метрів і якщо між декількома дільницями, відділеннями, установками тощо розмір сягає понад цю від-

стань) як окремих потенційно небезпечних об'єктів, оскільки мало б ітися про джерела небезпеки, тобто в разі здійснення відповідної господарської діяльності на відповідних установках, автоматизованих лініях, системах тощо.

На нашу думку, правильніше назвати їх своїми назвами – небезпечні технічні (технологічні) засоби, до яких можна було б зарахувати так звані “потенційно небезпечні об'єкти”: ділянки лінійної частини магістральних трубопроводів між лінійною запірною арматурою; перекачувальні станції з резервуарними парками; основні та резервні конструкції (нитки) переходів магістральних трубопроводів через руслову та заплавну частину водних перепон (між запірною арматурою на протилежних берегах) та інші технологічні (технічні) системи як джерела підвищеної небезпеки (газотранспортних, газопровідних, постачальних комунікацій природного газу високого тиску до обласних центрів, міст обласного значення, населених пунктів одного або декількох адміністративних районів, газопроводи високого тиску I і II категорії та середнього тиску всіх діаметрів (без дворових введів), що перебувають на балансі спеціалізованих підприємств газового господарства та інших потенційно небезпечних технічних систем постачання, зокрема скрапленого вуглеводного газу, експлуатації газонаповнювальних станцій та пунктів, проміжних складів балонів, автомобільні газозаправні станції, резервуарні установки, групові газобалонні установки тощо.

Ідентифікація кожного потенційно небезпечного об'єкта і джерела проводиться шляхом розрахунку сумарної маси кожної небезпечної речовини, зазначеної у нормативах порогових мас індивідуальних небезпечних речовин або кожної небезпечної речовини, яка за своїми властивостями може бути зарахована до будь-якої категорії або до декількох категорій небезпечних речовин відповідно до зазначених нормативів.

Якщо небезпечна речовина може бути зарахована одночасно до декількох категорій небезпечних речовин, то використовується значення речовини у тій категорії, в якій її порогова маса найменша.

У випадках, якщо сумарна маса жодної індивідуальної небезпечної речовини або небезпечної речовини будь-якої категорії не перевищує 1 % порогової маси небезпечних речовин другого класу, такий об'єкт (джерело) не належить до об'єктів підвищеної небезпеки.

Сумарна маса небезпечної речовини визначається для різних об'єктів (джерел) підвищеної небезпеки, зокрема для:

- сховищ (резервуарів);
- технологічних установок;
- обладнання кожного типу;
- лінійної частини магістральних нафтопроводів, нафтопродуктопроводів та інших трубопровідних систем транспортування рідких небезпечних речовин, включаючи: а) газопроводи; б) системи постачання природного газу в населених пунктах та адміністративних районах (газопроводів високого тиску I і II категорій, середнього тиску всіх діаметрів); в) системи газопостачання, що перебувають на балансі відомчих споживачів, ідентифікуються власником у складі виробництв, що споживають природний газ;
- міжцехових, внутрішньоцехових, внутрішньоскладських трубопроводів;
- операцій зливу (наливу) тощо.

Розрахунки проводяться, виходячи із значення проектної ємності цистерн і танків, які можуть установлюватися одночасно на естакаді або причалі.

Порогову масу небезпечних речовин однієї групи або категорії речовин визначають шляхом розрахунків, установлених цією Постановою.

За результатами розрахунків відповідний суб'єкт господарювання складає повідомлення про результати ідентифікації об'єктів (джерел) підвищеної небезпеки за формою ОПН-1, в якому зазначається назва (повна і скорочена) суб'єкта господарювання, форма власності, на якій базується, ідентифікаційний код суб'єкта господарювання, орган, до сфери управління якого належить суб'єкт господарювання, його посада, ПІБ, номер телефону, електронна адреса відповідальної особи, юридична адреса суб'єкта господарювання, а також відомості про потенційно небезпечні об'єкти і джерела, основні види виконуваних робіт, пов'язаних з небезпечними речовинами, перелік основних технологічних процесів, пов'язаних з небезпечними речовинами, умови приймання і зберігання сировини, умови зберігання та відвантаження продукції, перелік та розташування основних структурних підрозділів на виробничих майданчиках (майданчику).

Далі фіксується перелік потенційно небезпечних джерел з небезпечними речовинами, виділених для ідентифікації, у тому числі тих, що ідентифіковані як об'єкти підвищеної небезпеки, з рубрикою щодо найменування, виділеного для ідентифікації, його складу, місця розташування, найменування, маси, категорії небезпечних речовин для поводження (використання, перероблення, зберігання, транспортування тощо, найменування маси, категорія небезпечних речовин чи їх групи, за якими проводиться ідентифікація об'єктів (джерел небезпеки).

Зазначається, що інших небезпечних об'єктів і джерел підвищеної небезпеки не виявлено.

Визначається також маса небезпечних речовин, що перебувають у потенційно небезпечних джерелах.

Для кожного потенційно небезпечного підприємства, наведеного вище, на кожному виробництві, дільниці, установці, апараті тощо, що входять до його складу, зазначаються виявлені небезпечні речовини, розрахована маса кожної небезпечної речовини, сумарна маса небезпечних речовин, яка подається за відповідною таблицею.

У цій таблиці мають міститися відомості щодо найменування потенційно небезпечного підприємства (найменування виробництва, установки, апарату тощо, яке входить до його складу, найменування небезпечної речовини, маса (в тоннах, кілограмах тощо) індивідуальної небезпечної речовини, маса небезпечної речовини кожної категорії, до якої вона може належати за нормативами порогових мас з виділенням індивідуальної речовини, та номер категорії за нормативами порогових мас).

Окремим пунктом виділяється перелік нормативно-правових актів, нормативних документів, довідкових та нормативно-технічних документів, що використовувалися для проведення ідентифікації.

У повідомленні про результати ідентифікації об'єктів і джерел підвищеної небезпеки окремо мають міститися відомості про організацію, що здійснила ідентифікацію (у разі проведення стороннім суб'єктом господарювання), та його реквізити:

- повна та скорочена назви;
- юридична адреса;

- ідентифікаційний код суб'єкта господарювання;
- зареєстрований вид господарської діяльності (код згідно з КВЕДу);
- посада, підпис особи, що його підготувала;
- дата, місяць і рік складання повідомлення.

Зазначене повідомлення суб'єкт господарювання надсилає у двотижневий термін відповідним територіальним органам Держпраці, ДСНС, Державтоінспекції, Державної санітарно-епідеміологічної служби, Держархбудінспекції та місцевої адміністрації або виконавчому органу місцевої ради. Якщо відомості про об'єкти і джерела підвищеної небезпеки належать до державної або комерційної таємниці, таке повідомлення суб'єктом господарювання має готуватися з урахуванням відповідних вимог чинного законодавства.

Місцеві державні адміністрації або виконавчі органи місцевих рад публікують відомості про об'єкти і джерела підвищеної небезпеки за відповідною формою протягом 30 днів після отримання повідомлення в друкованих засобах масової інформації регіональної сфери розповсюдження.

На суб'єктів господарювання покладається обов'язок повної ідентифікації об'єктів і джерел підвищеної небезпеки у разі:

- зміни умов виробництва, номенклатури небезпечних речовин або їх кількості;
- внесення змін до законодавства у сфері господарської діяльності, пов'язаної з об'єктами (джерелами) підвищеної небезпеки;
- будівництва нових об'єктів, що впливає на зміст відомостей, наведених у повідомленні про результати ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки;
- зміни власника зазначеного об'єкта (підприємства), тобто джерел підвищеної небезпеки.

Проведення повторної ідентифікації стає підставою для суб'єкта господарської діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, про повторне повідомлення уповноважених вище органів про відповідні зміни порівняно з попередньою ідентифікацією в частині розділів повідомлення, до яких вносилися відповідні зміни.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Оцінюючи в цілому роль і значення ідентифікації об'єктів та джерел підвищеної небезпеки як засобу державного регулювання і забезпечення потенційно небезпечної господарської діяльності, пов'язаної з небезпечними хімічними речовинами та їх відходами, джерелами небезпеки, доцільно констатувати можливість її правового застосування у процесі кореляції такої діяльності щодо встановлення ступеня небезпеки й оцінки рівня ризику для працівників такого підприємства та осіб, які перебувають постійно або тимчасово в зоні експлуатації небезпечних підприємств, легалізованих нормативно-правовим порядком як об'єкти (джерела) підвищеної небезпеки.

У цій частині вважаємо за доцільне виокремити об'єкти підвищеної небезпеки, під якими бажано розуміти небезпечні хімічні речовини та інші небезпечні фізичні, хімічні, біологічні фактори, що створюють безпосередній негативний вплив на здоров'я і життя людини, та ввести в зазначені нормативні акти категорію джерел підвищеної небезпеки, тобто технічні (технологічні) пристрої, механізми, на яких, власне, виробляються (переробляються) небезпечні хімічні речовини, та технічні системи, за допомогою яких здійснюється зберігання, транспортування небез-

печних речовин і котрі виступають джерелами підвищеної небезпеки для людини, навколишнього природного середовища, інших матеріальних і культурних цінностей.

Такий підхід дозволив би гармонізувати законодавство про об'єкти підвищеної небезпеки із цивільним законодавством та практикою його застосування в частині однозначного розуміння володільців джерел підвищеної небезпеки, ліквідувати наявні суперечності зазначених законодавчих та підзаконно-правових актів.

По-друге, потенційно небезпечною господарською діяльністю доцільно вважати не відповідні дії з механізмами, наявними у певному структурному підрозділі та підприємстві в цілому, а лише господарську діяльність, пов'язану з небезпечними хімічними речовинами у джерелах підвищеної небезпеки чи їх відходами, наявними на відповідному підприємстві (його структурному підрозділі), у межах установлених нормативами порогових мас та їх перевищення.

По-третє, категорія “джерела підвищеної небезпеки” не знайшла свого законодавчого закріплення в Законі України “Про об'єкти підвищеної небезпеки”, підзаконно-правовому регулюванні, а лише в ст. 1187 Цивільного кодексу України, у відповідній судовій практиці щодо компенсації шкоди володільцями джерел підвищеної небезпеки. Це також гармонізувало би процеси адаптації законодавства України та країн Європейського Союзу в зазначеному аспекті.

По-четверте, ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки (небезпечних хімічних речовин та факторів) має важливе превентивне значення щодо оцінки ступеня небезпеки і рівня ризику, які покладаються державою на суб'єктів господарської діяльності, пов'язаної із небезпечними речовинами, джерелами небезпеки, тому право вимагати їх здійснення покладається на необмежену кількість фізичних і юридичних осіб, державу та український народ у разі невиконання зазначеного обов'язку відповідними суб'єктами господарювання, включаючи звернення до суду щодо примусового виконання суб'єктами господарювання. Таким чином, цей засіб виступає ефективною формою забезпечення безпеки у процесі господарського використання потенційно небезпечних хімічних речовин, відповідних джерел на всіх стадіях легалізації такої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Андрейцев В. І. Право екологічної безпеки : навч. та наук.-практ. посібник / Андрейцев В. І. – К. : Знання-Прес, 2012. – С. 217–257.
2. Зуєв В. А. Правові засади забезпечення екологічної безпеки при поводженні з небезпечними хімічними речовинами / В. А. Зуєв // Проблеми права екологічної безпеки : навч. посібник / за заг. ред. М. В. Краснової та Р. С. Кіріна. – Дніпро : НГУ, 2016. – С. 503–513.
3. Андрейцев В. В. Проблеми правового регулювання господарської діяльності, пов'язаної з небезпечними об'єктами / В. В. Андрейцев // Правове забезпечення економічного розвитку та екологічної безпеки суспільства : матер. Всеукр. наук-практ. конференції, присвяченої 50-й річниці створення Донецького національного університету, 30-й річниці створення кафедри господарського права цього універ-ту, 14–15 травня 2015 р., м. Вінниця. – 2015. – С. 251–254.
4. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2245-III // Голос України. – 2001. – 6 березня. – № 42.

5. О трансграничном воздействии промышленных аварий : Конвенция ООН. Европейская экономическая комиссия. – Нью-Йорк ; Женева, 1994. – С. 48; 61–63.
6. Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки : Постанова Кабінету Міністрів України (в контексті джерел підвищеної небезпеки) від 11 липня 2002 р. № 956 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 29. – Ст. 1357.
7. Новый словарь иностранных слов. Слова та словосполучення : уклад. і передмова Оксани Сліпушко. – К. : Аконіт, 2008. – С. 274.
8. Салтевський М. В. Криміналістика. Ч. I. / Салтевський М. В. – Х. : Основа, 1999. – С. 20–28.
9. Криміналістика / за ред. проф. В. Ю. Шепітька. – К., 2001. – С. 23–32; 153–174.
10. Котюк І. Теоретичні аспекти криміналістичної ідентифікації : монографія / І. Котюк. – К. : Київський університет, 2004. – 208 с.

УДК 342.951(477)

В. В. Ліпінський, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного та митного
права Університету митної справи та фінансів

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРОТИПРАВНИХ ДІЙ,
СПРЯМОВАНИХ НА НЕДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ,
ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ**

Розглянуто і проаналізовано питання кваліфікації протиправних дій, спрямованих на недекларування товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. На підставі проведеного аналізу зроблено відповідні висновки і надано пропозиції.

Ключові слова: порушення митних правил; кваліфікація; товари; транспортні засоби; декларація; декларування.

Systemic study of foreign economic operations and determination of their expediency, tracing of routes of movement of goods and vehicles, strengthening control over the implementation of foreign economic operations with some highly liquid products on a permanent basis is carried out by the State Fiscal Service of Ukraine.

According to the results of the analysis of the detected attempts to smuggle goods and to minimize taxes on their import a systemic problem was detected related to the presence of goods in the trade on the territory of Ukraine customs clearance of which was not carried out, what has resulted the state budget not being fully remunerated by customs payments. One of the reasons for such a situation on the domestic market of imported goods is the use by unscrupulous subjects of foreign economic activity gaps in the current legislation and committing unlawful actions aimed at the non-declaring of goods and vehicles.

© **В. В. Ліпінський, 2017**